

Indvandningsbølger

Når en jøde indvandrer til Israel går vedkommende på aliya. Ordet betyder egentlig opstigning, fordi man i åndelig forstand stiger op til Jerusalem. I historiens løb er indvandringen foregået i forskellige bølger; sådan en hedder også en aliya. Blandt indvandrerne er der både sekulære og religiøse jøder. Det betyder, at deres forhold til og engagement i jødedom er meget forskelligt.

En anden måde at skelne mellem jøderne på, er efter deres geografiske og kulturelle udgangspunkt. De udgør på den måde subkulturer med forskellige særpræg mht. ritualer, mad, klædedragt m.v. De jødiske grupperinger hedder:

- Sefardiske jøder, som udvandrede fra Sydeuropa, Nordafrika og Mellemøsten.
- Ashkenaziske jøder, som udvandrede fra Centraleuropa, Østeuropa og Rusland.

Modsætningsforholdet mellem sefardiske og ashkenaziske jøder i nutidens Israel er ikke i så høj grad uenighed om religiøse emner, men et resultat af kulturelle og sociale forskelle i deres status og integration i samfundet.

De vigtigste indvandningsbølger

1882-1902	Russiske jøder, som grundlagde private landbrugskolonier
1904-14	Russiske jøder, som grundlagde kibbutzer
1929-39	Centraleuropæiske jøder på flugt fra nazismen
1933-48	Europæiske jøder, der sneg sig udenom den britiske blokade
1950'erne	Sefardiske jøder fra Nordafrika og Mellemøsten
1989-2002	Jøder fra de tidligere sovjetrepublikker

Den socialistiske zionisme

I begyndelsen af det 20. århundrede begyndte en gruppe sekulære jøder at ankomme til Palæstina, som landet hed på daværende tidspunkt. De var russiske socialister, og mange af dem havde deltaget i den fejlslagne revolution mod zarens styre i 1905. De pogromer (jødeforfølgelser), som ramte de russiske jøder i de år, havde

ført til jødisk masseudvandring, hvor det store flertal valgte at rejse til *de goldene medine* (Amerika).

Men det var ikke noget for de jødiske socialister. Deres mål var nemlig at skabe den socialistiske idealstat, og det mente de, kunne lade sig gøre i Palæstina. Her ønskede de også at skabe et samfund helt uden religion, for de mente, at religionen var årsagen til pogromer og antisemitisme. De drømte om normalitet og om, at jøderne skulle være et folk som alle andre.

I 1911 grundlagde de den første kibbutz, Deganya, på bredderne af Genesaret Sø. For det hørte med til at være et normalt folk, at samfundets fundament bestod af arbejdere og jordbrugere. De var socialister i meget bogstavelig forstand. De var fx fælles om alt tøj, og da det første barn blev født, kom der en voldsom ideologisk diskussion om, hvor vidt barnet skulle tilhøre forældrene, eller være kollektiv ejendom.

Kibbutz og moshav

En kibbutz er et samfund, hvor alt ejes i fællesskab og med fuldstændig lighed mellem alle medlemmer. Der findes ca. 275 kibbutzer i Israel, men i dag har det store flertal forladt kollektivtanken.

Moshav er et samfund, hvor de enkelte medlemmer ejer og dyrker deres egen jord, men deles om maskiner, pakkerier og salg, dvs. den kooperative tanke.

Arbejdet med at rydde marker var benhårdt, og malariamyggene en konstant plage. Men ideologiske pionerer som A.D. Gordon (1856-1922), der boede og arbejdede i den første kibbutz, skrev glødende kampskrifter om "arbejdets religion". Budskabet bredte sig, flere kibbutzer og moshaver kom til, og det udviklede sig gradvist til en bevægelse.

Allerede i 1901 havde zionistbevægelsen etableret organisationen Den Jødiske Nationalfond, der samlede penge ind blandt jøder over hele verden og brugte dem til at opkøbe jord. Den skabte sygekasser, en bank, en fagbevægelse og et vagtværn, som senere blev grundstammen i den israelske hær. Og da staten Israel blev grundlagt i 1948, stod den også klar med det arbejderparti, som var politisk dominerende i de første mange år.

Den socialistiske zionisme var stadig dominerende på en række områder. Da den sovjetiske diktator Josef Stalin døde i 1953, var mange kibbutzmedlemmer i dyb sorg over tabet af en stor leder, og man aflyste fejringen af en helligdag. Religiøs og vestlig kultur blev generelt opfattet som skadelig. Så sent som i 1965 nedlagde det israelske kulturministerium forbud mod en Beatles-koncert i Tel Aviv. Koncerten var udsolgt, men ministeriet mente, at de fire fra Liverpool ville have negativ indvirkning på den israelske ungdom. Folkedans og fællesskab var bedre.

I 1970 udgjorde kibbutzmedlemmerne 4 pct. af befolkningen, men de stod for 12 pct. af bruttonationalproduktet. 20 af de 120 politikere i Knesset var kibbutzmedlemmer.

Udviklingsbyer og "menneskemateriale"

Indvandringen i tiden mellem de to verdenskrige bestod hovedsagelig af europæere, hvor mange af dem var flygtet fra nazismen. Men efter statens oprettelse kom en helt ny type indvandrere. I begyndelsen af 1950'erne blev Israels jødiske befolkning næsten fordoblet, idet omkring 750.000 sefardiske jøder kom til landet. Det

De jødiske indvandrere betegnede sig selv som palæstinensere. Dette er en zionistisk plakat fra 1936. Kunstneren er den jødiske Franz Kraus, og formålet med plakaten var at få flere jødiske turister til at besøge landet.